

Luceafarul

Este piscul creatiei eminesciene. Este creatia ce a dat numele poetului ca perifriza care s-a banalizat prin prea multa folosire. Luceafarul este pentru Eminescu ceea ce sunt „Aminitiile” pentru Creanga.

Tudor Vianu spunea ca daca printr-o catastrofa opera poetului s-ar fi pierdut si ar fi ramas numai Luceafarul, generatiile urmatoare ar fi inteles opera lui Eminescu pentru ca Luceafarul este o sinteza a liricii eminesciene. Intalnim aici aproape toate temele si motivele liricii lui precum si ideile lui filozofice.

Anul aparitiei – 1883

- de 3 ori in acelasi an – la Viena
- in revista sau Romania Juna
- volumul „Poesii”, singurul volum antum

Tema – soarta omului de geniu

Izvoare de inspiratie

1.Folclorice

- a.Basmul „Fata in gradina de aur” cules de fermanul Richard Kunich care facuse o calatorie in Romania.
- b.Mitul zburatorului

2.Izvoare folozofice

Eminescu imbraca in haina lirica ideile filozofice ale lui Schopenhauer,este vorba de antinomiile acestuia in legatura cu genul si omul de rand intre care exista atractie reciproca.

Dominantele antinomice

Geniul

- inteligenta (ratiune pura)
- obiectivitate
- asipratia spre cunoastere
- capacitatea de a-si depasi sfera
- capacitatea de a se sacrifica
- singuratate

Omul de rand

- instinctualitate
- subiectivitate
- vointa de a trai
- incapacitatea de a-si depasi sfera
- dorinta de a fi fericit
- sociabilitate

3.Izvoare biografice – propria-i viata la rang de simbol [entru ca Eminescu avea constiinta genialitatii sale.

Semnificatiile poemului

a) La o prima lectura, Luceafarul este o frumoasa poveste de iubire intre 2 fiinte incompatibile, pentru ca apartin unor lumi diferite.

b) Dar poemul trebuie citit ca o alegorie a carei cheie ne-a lasat-o Eminescu pe marginea unui manuscris.

„Aceasta este povestea, intelegem ca povestea o intelege toata lumea, iar intelesul alegoric ce i-am dat este ca daca geniul nu cunoaste nici moarte si numele lui scapa de noaptea uitarii, pe de alta parte aici pe pamant nici e capabil de a fericii pe cineva, nici capabil de a fi fericit. El nu are moarte dar n-are nici noroc.”

Compozitia

Este un poem amplu de 98 de strofe x4 = 392 de versuri

Structura

Este structurat pe 2 planuri antitetice a) universal – cosmic
b) uman – terestru

Poemul contine 4 tablouri aflate in simetrie clasica.

Tabloul 1

Cadrul este uman – terestru si univers – cosmic.

Atmosfera e grava solemna.

Gesturile sunt ceremonioase, protocolare.

Comunicarea e indirecta – se realizeaza in vis oglinda.

Poemul incepe cu formula de basm pentru a intelege ca ne aflam in fata unei povesti fara seaman care nu s-a petrecut niciodata si care nu are repetabilitate.

„A fost odata ca-n povesti

A fost ca niciodata.”

Urmeaza prezentarea fetei. Poetul o unicizeaza (pentru ca Luceafarul sa fie atras de ea dar si pentru a intelege de ce ea este atrasa de lumea de sus).

„O preafrumoasa fata”

„Una la parinti”

„Cum e fecioara intre sfinti si luna intre stele”.

Stil

Fata se indragosteste de Luceafar si-l cheama la ea prin o incantatie magica(descantec).

„Cobori in jos, luceafar bland

Alunecand pe-o raza

Patrunde-n casa si-n gand

Si viata-mi lumineaza!”.

In urma acestei incantatii Luceafarul se infatiseaza fetei de imparat sub doua intruchipari – inger si demon.

Inger

-prima metamorfoza a Luceafarului

-se naste din ape

„Caci cerul este tatal meu

Si muma mea e marea.”

-se aseamana cu Neptun

„par de aur”

„vanat giulgi”
„fata alba ca de ceara”
„un mort frumos cu ochii vii, ce scanteie”

Luceafarul o cheama la el (21) O,vin!odorul meu nespus
Si lumea ta o lasa
Eu sunt luceafarul de sus
Iar tu sa-mi fi mireasa.

si ii propune (22) „Colo-n palate de margean
Te-oi duce veacuri multe
Si toata lumea-n ocean
De tine o s-asculte.”

Catalina refuza categoric (23) „O esti frumos cum numa-n vis
Un inger se arata
Dara pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodata.”

El ramanea pentru ea un strain iar reactia la apropierea lui este una de inghet.
„Caci eu sunt vie,tu esti mort/ Si ochiul tau ma-ngheata.”

Demon

-a2a metamorfoza a Luceafarului
-Luceafarul revine dupa trei zile
-urmeaza a2a invocatie a fetei catre Luceafar(27)
„Cobori in jos,Luceafar bland,
Alunecand pe-raza
Patrunde-n casa si in gand
Si viata-mi lumineaza”.

Portretul – par negru

- giulgi negru
- fata palida
- se naste din soare(tata),noapte(mama)

- Luceafarul o cheama la el si ii propune sa-si lasa lumea (34) „O,vin!odorul meu nespus
Si lumea ta o lasa
Eu sunt luceafarul de sus
Iar tu sa-mi fi mireasa.

(35)O vin,in parul tau balai
S-anin cununi de stele
Pe-ale mele ceruri sa rasari
Mai mandra decat ele.”

Fata de imparat il refuza pt a doua oara (36) „O esti frumos cum numa-n vis
Un demon se arata
Dara pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodata.”

Reactia fetei in apropierea lui este acum de ardere (37) „Ma dor de crudul tau amor
A pieptului meu coarde

Iar ochii mari si grei ma dor
Privirea ta ma arde.”
Starea de perplexitate a Luceafarului este in strofa (38) „Dar cum ai vrea sa ma cobor?
Au nu-ntelegi tu oare
Cum ca eu sunt nemuritor
Si tu esti muritoare?”

Intre cei 2 nu exista comunicare, ei se afla in raport de incompatibilitate:

„Nu caut vorbe pe alese
Nici nu stiu cum as incepe
Desi vorbesti pe inteles
Eu nu te pot pricepe.”

Vorbele Catalinei contin un paradox.Fata-i cere sa renunte el la nemurire ca dovada a iubirii pe care i-o poarta.

(40) „Dar daca vrei cu crezământ
Sa te-ndrăgesc pe tine
Tu te coboara pe pământ
Fii muritor ca mine.”

El stie ca acest lucru e un pacat dar accepta „de dragul unei copile” sa se dezlege de eternitate.

Tabloul 2

Cadrul este uman-terestru. Atmosfera este intima familiara.Suntem in regim diurn.Este un inceput de idila intre semeni, adica intre pamanteni, care se aseamana si prin onomastica.
„In vremea asta Catalin.”

Versul care deschide partea a 2-a a poemului arata ca in drumul Luceafarului catre Demiurg este simultan cu intalnirea dintre Catalin si Catalina.

Mai intai i se face un amplu portret mixt lui Catalin, aflat in antiteza cu portretul luceafarului.

Moral

- viclean, copil de casa
- un paj
- baiat din flori
- indraznet cu ochii
- panditor

Fizic

- „cu obrajei ca doi bujori de rumeni,bate-i vina”

Portretul fizic prin diminutivul obrajei si prin expresia populara „bate-i vina” are o nuanta priorativa(ca).

Catalin are revelatia ca fata a crescut si e frumoasa este cazul sa isi incerce norocul.

Catalin ii tine fetei o adevarata lectie de iubire. O invata “din bob in bob amorul”. Ca sa o faca sa uite tristetea in care cazuse fata naiva, nestiutoare nu intelege ce spune Catalin.

Ea i se confeseaza lui “o de luceafarul din cer/m-a prins un dor de moarte”. E constienta ca nu vor forma niciodata un cuplu “dar se inalta tot mai sus ca sa nu-l pot ajunge”
cu toate astea iubirea ei nu se va stinge :in veci il vei iubi”

Catalin insista pe comunicarea nonverbală, iar fata “mai nu vrea mai se lasa”.

Ea constientizeaza ca tanarul paj e perechea ei.

Din nou gandul i se indreapta catre luceafar si spune ca un lamento “de aceea zilele imi sunt
pustii ca niste stepe
dar noptile-s de un farmec sfant
ce nu l mai pot pricepe.

Catalin nu e impresionat si ii promite “hai si -om fugi in lume” unde vor fi cuminti, voiosi si teferi si

va pierde “visul de luceferi”.

Tabloul 3

Cadrul este universal cosmic.

Atmosfera este glaciale, limbaj solemn gnostic.

Prezintă călătoria interstelară a luceafărului și dialogul sau cu demiurgul.

Călătoria cosmică a luceafărului ne amintește de cosmogonia din scrisoarea 1.

luciferul este “fulger neîntrerupt”, și gând purtat de dor.

Luciferul face o călătorie inversă pe axa timpului. Timpul se comprimă. Luciferul îi cere părintelui, demiurgului să îi dea altă soartă să îi revină “nimbul nemuririi” în schimbul unei ore de iubire care este metaforă pentru viața finită.

Demiurgul îi ține luceafărului o lecție de cunoaștere, un discurs gnostic. Acum luciferul este Hyperion.

Îi este prezentată lumea în antiteză: lumea muritorilor și cea a veșniciei. Oamenii se nasc și pier, trăiesc pentru idealuri deșarte, nu își doresc decât stele cu noroc în timp ce noi “nu avem nici timp nici loc nici cunoaștem moarte”.

Creatorul este dispus să îi dea orice altceva, să cânte ca orfeu “îți dau catarg după catarg

ostiri spre a străbate

pământul în lung și marea în lat

dar moartea nu se poate”

ca ultim argument îl roagă să se îndrepte spre pământ să vadă ce îl așteaptă. Demiurgul știa că luciferul nu știa.

Tabloul 4

Cadrul este ca la început uman terestru și universal cosmic ceea ce dă simetrie textului.

Cadrul uman terestru, atmosfera este feerică, intimă, senzuală, erotică.

Cădrul cosmic atmosfera e rece detașată rațională, vb este gnostică.

Ultimul tablou cuprinde povestea fericirii omului prin iubire și revelația luceafărului asupra diferențelor dintre cer și pământ.

Ultima parte a poemului prezintă un décor romantic cu care poetul ne obișnuiește și pe care îl regăsim în poeziile lui cu tema iubirii și a naturii.

Gasim multe din motivele literare ale acestor poezii -motivul serii

-noptii

-lunii

-țărâșului

În acest décor romantic își împărtășesc iubirea “doi tineri singuri, doi copii

cu pleoale lungi bătăie”

Pentru ultima oară Catalina se adresează Luciferului “cobori în jos lucifer bland

alunecând pe-o rază

patrunder în codru și în gând

norocul-mi luminează!”

De data asta ar vrea ca el să fie steaua ei norocoasă, însă Luciferul îi răspunde cu detașare superioară fără ca ea să mai auză “ce-ți pasă ție chip de lut

dacă-oi fi eu sau altul”

trăind în cerul vostru strâmt

norocul va petrece

iar eu în lumea mea mă simt

nemuritor si rece”

El va ramane in lumea lui asa cum i a fost menit vesnic si lipsit de iubire. Pentru o secunda Luceafarul a trecut de la starea lui fireasca apolinica echilibrata la starea dionisiaca exuberanta, euforica ca mai apoi sa se intoarca la starea apolinica.

VIATA DE LICEU

se traieste o singura data!